

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Страшимир Митков Цанов**
(ШУ "Епископ Константин Преславски")

за материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" по **Теория и история на литературата**, професионално направление 2.1.Филология, област 2. Хуманитарни науки

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 102 от 7.12. 2021 г., и в сайта на Шуменския университет за нуждите на катедра «История и теория на литературата» при ШУ «Епископ Константин Преславски», като кандидат участва д-р **Надежда Стефанова Цочева**, старши учител в ППМГ «Н. Попович», Шумен. Документацията ѝ за конкурса доказва, че тя отговаря на минималните национални изисквания, изложени в чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ, представени са необходимите справки за тяхното изпълнение и за оригиналните научни приноси на кандидата.

Д-р Надежда Цочева дълги години е била хоноруван асистент и асистент на втори трудов договор в ШУ «Епископ Константин Преславски». Провеждала е семинарни упражнения по Увод в литературната теория, Нова българска литература, Най-нова българска литература. Може да се даде определено много висока оценка на нейните преподавателски качества, тя умее да представя сложни казуси и теоретични идеи по достъпен за студентите начин, без да прави компромиси с принципа на академизма. Интересите ѝ към историята на литературата винаги са пречупени през призмата на актуални теоретични концепции. Това се доказва от статиите, които тя публикува както в престижни български, така и в чужди литературоведски издания. За авторитета на Надежда Цочева като учен свидетелстват цитиранията на нейните научни изследвания, които като брой надхвърлят необходимия «доцентски минимум». Може да се подчертае, че Н. Цочева е цитирана не само от български учени.

Надежда Цочева представя като хабилитационен труд «Поетика на меланхолията в контекста на българския модернизъм и постмодернизъм». Монографията е първо по рода си цялостно литературоведско изследване на концепта *меланхолия* в новата и най-новата българска литература. То е актуално с тематиката си, вписва се и в съвкупността от теоретично профилираните текстове, посветени на българския модернизъм и постмодернизъм.

Хабилитационният труд на Надежда Цочева се състои от увод, пет глави, заключение и библиография. Уводът систематично и ясно представя методологическите принципи на изследването и аотира отделните глави.

Глава Първа е посветена на теоретичните и културологичните аспекти на меланхолията. Направен е опит да се идентифицира нейната същност чрез вникване в определенията, които ѝ дават авторитетни и с различен хуманитарен профил учени: Фройд, Кръстева, Зонтаг, Биенчик, Юханисон... Правилно, с оглед целите на изследването, е акцентирано върху конкретноисторическата обусловеност на меланхолията, върху обвързаността ѝ с репертоара от емоции, който е различен за всяка епоха. Логично Н. Цочева поставя акцент върху Бодлеровия образ на меланхолията като свързан с раждането на съвременния субект на меланхолията и нейните естетски превъплъщения в литературата.

Втората глава на хабилитационния труд е озаглавена «Меланхолия и декоративност». Тя педантично, в добрия смисъл на думата, разглежда художествената знаковост, чрез която в българския символизъм «живее» меланхолията. Впечатлява теоретично профилираното в поетикологичен и жанров аспект интерпретиране на албумния контекст на Ем. Попдимитров и епистоларния контекст на Гео Милев. В текстовете на двамата автори меланхолното изживяване на света се разглежда като проява на естетизма на модерния творец. Интересен е анализът на символните параметри на концепта „заледена меланхолия” от „Regina mortua” на Траянов. Стойностни са кореспонденциите между текстовете на Траянов от „Български балади” и илюстрациите на Сирак Скитник. Изобщо в цялата монография на Надежда Цочева прави впечатление умението максимално пълноценно да се вниква в семантичната функционалност на интертекстовите връзки, които са с ключово значение за изследването на поетиката на меланхолията. В главата липсва заключение, което да обобщи направените аналizationsни наблюдения и изводи в отделните раздели.

Третата глава е посветена на езика на меланхолията и българския авангард. Твърде пространни са разсъжденията за литературноисторическата детерминираност на типовете проблематизиране на концепта меланхолия. Някои от тях са излишни, но като цяло те убедително обясняват спецификата, с която литературните произведения след Първата световна война разгръщат мотива за меланхолията. Подобна функция имат и отклоненията от темата на трета глава: отпратките към текстовете на Г. Господинов и Ал. Секулов. Много важен е акцентът, който авторката поставя върху

това, че авангардът пародийно преобръща клишетата на символизма, които са свързани с образите на меланхолното изживяване на битието.

Четвъртата глава „Преображенията на естета в романите на Димитър Димов” е стойностна и сама по себе си и като преход към последната пета глава на изследването.

Финалната глава е посветена на меланхолията в контекста на постмодернизма. Интересни са наблюденията върху поетиката на меланхолното в текстовете на Г. Господинов и Ал. Секулов. Добре е разгледана ролята на образите на окото, ухото, слепотата. Обърнато е внимание на фотографията като визуален код на меланхолното в „Писма и фотографии” („Писма до Гаустин”).

Заключението откроява основните акценти на изследването.

Хабилитационният труд на Надежда Цочева безспорно има приносен характер за българското литературазнание, той представя редица индивидуални литературни идентичности на меланхолното и чрез тях очертава същностните черти на меланхолията като концепт на българската модерна и постмодерна художествена словесност. Достоянство на текста е и неговата четивност.

Абсолютно убедено гласувам **д-р Надежда Стефанова Цочева** да бъде избрана за „доцент“ по *Теория и история на литературата*, професионално направление 2.1.Филология, област 2. Хуманитарни науки.

19.03.2022

Член на журито:

/проф.д-р Страшимир Цанов/